

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 17, fax: +421 2 208 501 35
e-mail: info@snslp.sk, www.snslp.sk

Odborné stanovisko vo veci priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k národnosti, etniku a iného postavenia pri poskytovaní služieb

Vzhľadom na to, že podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov Stredisko vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“ alebo „ADZ“), a to aj na požiadanie fyzických alebo právnických osôb, Stredisko vydáva v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko:

1 Skutkový stav

Stredisko v rámci monitorovania dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania zistilo na základe medializovaných skutočností možné porušenie práva na rovnaké zaobchádzanie v zmysle platnej a účinnej antidiskriminačnej legislatívy.

Tureckí študenti prejavili záujem o rezerváciu ubytovania v ubytovacom zariadení prostredníctvom internetového portálu booking.com. Ubytovacie zariadenie však neumožnilo študentom rezerváciu, pričom svoje rozhodnutie odôvodnili majitelia zariadenia tým, že neposkytujú ubytovanie osobám z krajín, kde prebieha vojenský konflikt a Kurdom z bezpečnostných dôvodov.

Študenti reagovali na odmietavý postoj majiteľov ubytovacieho zariadenia tým, že ho označili v rámci vzájomnej komunikácie za prejav rasizmu. Následná reakcia majiteľov ubytovacieho zariadenia vylúčila ich rasistický motív, avšak zdôraznila skutočnosť, že ubytovacie zariadenie neposkytuje ubytovania Turkom a osobám z arabských štátov z bezpečnostných dôvodov.

2 Odborné stanovisko Strediska

Vzhľadom k skutočnostiam, ktoré Stredisko zistilo na základe komunikácie so zástupcom tureckých študentov a informácií, ktoré získali zástupcovia Strediska v rámci osobného stretnutia s majiteľmi ubytovacieho zariadenia, vydáva Stredisko nasledujúce odborné stanovisko:

2.1 Právna úprava

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodov, ktoré sú demonštratívne vymedzené v ustanovení § 2 ods. 1 ADZ. Medzi diskriminačné dôvody patrí o. i. aj príslušnosť k národnosti, etnickej skupine a zároveň ADZ upravuje diskriminačný dôvod iného postavenia.

Podľa ustanovenia § 2a ods. 2 je priamou diskrimináciou konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii. Podľa ustanovenia § 2a ods. 1 ADZ je diskrimináciou aj nepriama diskriminácia. Nepriamou diskrimináciou je podľa ustanovenia § 2a ods. 3 ADZ navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou. Nepriamou diskrimináciou nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takéhoto záujmu.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 ADZ je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších právnych predpisov (ďalej v texte len ako „ZOS“) je predávajúci povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu. Uvedené ustanovenie ZOS odkazuje na ustanovenia ADZ. Podľa ods. 8 uvedeného ustanovenia ZOS je navyše konanie, ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie, konaním v rozpore s dobrými mravmi.

2.2 Turci, Kurdi, osoby z arabských štátov a krajín, kde prebieha vojenský konflikt

Majitelia ubytovacieho zariadenia vylúčili z možnosti rezervácie ubytovania Turkov, Kurdov osoby z arabských štátov a osoby z krajín, kde prebieha vojnový konflikt.

Pojmom „Turek“ označujeme fyzické osoby s tureckým štátnym občianstvom, resp. osoby tureckej národnosti. Z hľadiska terminológie medzinárodného práva sú pojmy štátne občianstvo a národnosť vo väčšine prípadov koncentrované v pojme „nationality“. Osobitný význam má vyššie uvedené rozlíšenie predovšetkým pri diferenciacii osôb s rozdielnym štátnym občianstvom („citizenship“) a národnosťou. Príkladom môže byť fyzická osoba tureckej národnosti s nemeckým štátnym občianstvom.

Pojmom „Kurd“ označujeme príslušníka etnickej skupiny, ktorej členovia sa vyznačujú spoločným jazykom, zvykmi a tradíciami. Okrem časti obyvateľov východnej a juhovýchodnej časti Turecka sem z geografického hľadiska môžeme zaradiť aj skupiny obyvateľov západného Iránu a severnej časti Iraku a Sýrie.

Výklad pojmu „osoby z arabských štátov“ smeruje k vyčleneniu skupiny osôb z krajín, ktoré sú členmi tzv. Ligy arabských štátov. V takom prípade ide o osoby, ktoré majú národnosť, resp. sú štátnymi príslušníkmi Egypta, Iraku, Jemenu, Jordánska, Libanonu, Saudskej Arábie, Sýrie, Líbye, Sudánu, Maroka, Tuniska, Alžíriska, Kuvajtu, Spojených arabských emirátov, Bahrajnu, Kataru, Ománu, Mauretánie, Somálska, Palestíny, Džibutska, Komôr a Eritrei. Z vyhlásenia majiteľov ubytovacieho zariadenia je možné dospieť k záveru o tom, že ubytovacie služby by neposkytli aj osobám, ktoré pochádzajú z týchto krajín, t. j. majú tam svoje bydlisko, resp. v týchto krajinách dlhodobo žijú (sú ich obyvateľmi).

Osoby, pochádzajúce z krajín, kde prebieha vojnový konflikt nemožno exaktne vyčleniť, avšak pri analýze dlhodobých konfliktov sem môžeme zaradiť napríklad obyvateľov Somálska, Sýrie, Nigérie, Južného Sudánu a Ukrajiny.

2.3 Diskriminačné dôvody, oblasť diskriminácie a jej forma

Vyhlásenie majiteľov ubytovacieho zariadenia predstavuje porušenie zásady rovnakého zaobchádzania podľa ustanovenia § 2 ods. 1 ADZ, a to z nasledujúcich dôvodov:

Majitelia ubytovacieho zariadenia svojím konaním naplnili skutkovú podstatu priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k národnostnej skupine, vyčlenením osôb tureckej národnosti a osôb, ktorých národnosť môžeme identifikovať prostredníctvom zoznamu štátov tzv. Ligy arabských štátov. Majitelia ubytovacieho zariadenia zároveň naplnili skutkovú podstatu priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine, a to konkrétne vo vzťahu k osobám kurdskeho etnika. Diskriminačné vyčlenenie osôb pochádzajúcich z tzv. arabských štátov a krajín, kde prebieha vojnový konflikt, napĺňa skutkovú podstatu porušenia zákazu diskriminácie z dôvodu iného postavenia.

Vo vzťahu k tureckým študentom naplnili majitelia ubytovacieho zariadenia skutkovú podstatu priamej diskriminácie z dôvodu ich príslušnosti k tureckej národnosti. Zároveň sa majitelia

ubytovacieho zariadenia dopustili naplnenia skutkovej podstaty priamej diskriminácie Turkov, Kurdov, osôb z arabských štátov a krajín, kde prebieha vojnový konflikt, a to z dôvodu príslušnosti k národnosti, etnickej skupine a taktiež z dôvodu iného postavenia.

3 Záver, uplatniteľné nároky

Vzhľadom na vyššie uvedené, je Stredisko, v postavení národného antidiskriminačného orgánu, pripravené poskytnúť právnu pomoc tureckým študentom. Stredisko komunikuje so študentmi v otázke nárokov, ktoré si môžu ako obeť diskriminácie uplatniť. Zástupcovia Strediska zároveň absolvovali stretnutie s majiteľmi ubytovacieho zariadenia, v rámci ktorého sa dohodli na upustení od vyššie opísaného konania zo strany zástupcov ubytovacieho zariadenia.

Zároveň zástupcovia Strediska dospeli k ústnej dohode s majiteľmi ubytovacieho zariadenia, ktorí prejavili záujem na vyhotovení ospravedlňujúceho stanoviska a prípadnej náhrade nemajetkovej ujmy, ktorú spôsobili tureckým študentom svojím konaním, porušujúcim zákaz diskriminácie.

Stredisko však následne ukončilo vybavovanie vecí z dôvodu nezájmu diskriminovaných študentov o právne zastúpenie v prípadnom antidiskriminačnom spore, o čom upovedomilo aj turecké veľvyslanectvo v Bratislave. Zverejnením tohto odborného stanoviska považuje vybavovanie tejto veci Stredisko za ukončené.

Mgr. Marian Mesároš
výkonný riaditeľ